

Presentatie 21 oktober Rondetafelgesprek bio- en mestvergisters Stadhuis Arnhem

Voorstellen

Johan Vollenbroek van het bureau MOB in Nijmegen. Ik spreek hier namens MOB.

Procedures

Laatste 3 maanden: 150 RvS procedures gewonnen tegen uitbreiding intensieve veehouderij, verloren 3. Vergisters: Provinciale vergunning voor BvA Varsseveld is vorig jaar gesneuveld door een beroep van ons nadat gesprek met gedeputeerde Conny Bieze niets had uitgehaald. Rol van provincie bedenkelijk. Vergunning vergasser Coevorden ook gesneuveld. Gelderland: wij zijn waakzaam mbt nieuwe initiatieven. Gesprekken met Twence over mono-vergisting. Twence is bereid zich hierop vast te leggen.

Mestoverschot

Mestoverschot is een probleem van te veel nutriënten, met name fosfor. Ammoniak is ook probleem.

Belangrijkste bezwaren grootschalige co-vergisters

- Mestvergisters vergroten het probleem van het overschot aan nutriënten in plaats van dit te verkleinen.
- Biogas komt grotendeels uit de co-substraten, veelal diervoeder: leidt tot verdringing en meer import van soja, tapioca, verdergaande druk op tropische bossen. In Duitsland gaat 1/3 deel van de mais de vergister in (bron Rabo bank).
- Gasopbrengst van alleen mest is heel beperkt: zie concept MACE in Landhorst.
- Verspreiding van zoönosen zwaar onderschat: BvA: mest van circa 150 bedrijven bij elkaar, ook mest van zieke dieren, antibiotica, daarna weer op land gebracht: grote risico's op verspreiding ziektes.
- Slecht voor bodemvruchtbaarheid die toch al onder druk staat (weinig duurzaam).
- Veel gesleep met water (drijfmest) en vandaar teveel transportbewegingen.
- Economisch bijzonder slechte vooruitzichten door dramatisch lage stroom prijs en hoge prijzen co-producten.
- Grootschalige co-vergisting een doodlopende straat¹. Triodos is gestopt met financiering. Vergisters Schiermonnikoog en Gemert afgeblazen.

Wat wel kan

- Kleinschalige mestvergisters.
- Mono-vergisters, dus < 5% co-substraat.

MOB zal alle juridische middelen gebruiken om grootschalige co-vergisting te voorkomen.

¹ De grootschalige vergister Sluiskil is recent failliet gegaan: <http://www.pzc.nl/regio/zeeuws-vlaanderen/biodieselfabriek-in-sluiskil-failliet-25-werknemers-op-straat-1.4817617>

Toelichting op presentatie

Inleiding

Mestvergisting en andere vormen van mestbewerking is een politieke noodgreep als reactie op het mestoverschot. Hier wordt niet het uiterste standpunt verkondigd dat mestbewerking altijd afgewezen moet worden. Wel moet worden vastgesteld dat de wijze waarop mestbewerking zich tot nu ontwikkelt geweldig veel kritiek oproept. Dit is zowel kritiek op de overheid (die bijna wanhopig, en met veel subsidie, mestbewerking probeert aan te jagen) als de sector die zich geen raad weet met de mest. De overheid verkwist veel geld in kwaliteitsarm mestbeleid, en laat na een deugdelijke milieuafweging te maken. En de boeren: verbijsterend is dat 80% van de boeren in het geheel niet bezig is met opbrengsten en rendementen van mestvergisters. Ze moeten vooral de mest kwijt en ze zien wel waar het schip strandt..... Eigenlijk zou het passender zijn om hier het woord "stront" te gebruiken omdat "mest" nog de lading heeft van verbetering van de vruchtbaarheid van het land. Dit lijkt nu al lang niet meer het geval. Daarvoor hebben we duidelijk veel te veel mest. Het is niet voor niets dat boeren voor de afvoer van mest, het "zwarte goud", moeten betalen.

Mestprobleem of nutriënten probleem?

Er is strikt genomen geen mestprobleem maar een probleem m.b.t. een overschot van de nutriënten stikstof en fosfor. Curieus genoeg tracht men dit op te lossen met vergisters. Waarom curieus? Omdat nutriënten stikstof en fosfor zich niet laten vergisten. Er komen dus evenveel nutriënten stikstof en fosfor uit de vergister als erin gaan. Er wordt geen gram vergist!

Er gaan momenteel honderden miljoenen aan subsidies naar zogenaamde mestvergisters. Helaas vergisten die "mestvergisters" meer veevoer dan mest. Dit komt doordat in mest te weinig energie zit voor een minimaal acceptabele gasopbrengst. Daarom gaan er "energiegewassen" bij. In Duitsland gaat door dit perverse systeem nu 1/3 deel van de maisopbrengst rechtstreeks de vergister in (bron: Rabobank). Toch moet het vee gevoederd worden, zodat er meer veevoeder moet worden geïmporteerd vanuit bijvoorbeeld Zuid-Amerika met ernstige negatieve effecten voor het tropisch oerwoud als gevolg van meer vraag naar producten die als basis dienen voor veevoer, bijvoorbeeld soja. Of meer tapioca uit Thailand. Een pervers systeem met perverse subsidies.

Dit wordt nog versterkt door het gegeven dat provincies de bouw van vergisters en alle initiatieven in die richting met raad en daad, en tevens ook financieel ondersteunen. Tegelijkertijd verlenen ze ook de milieuvergunningen. Hoezo onafhankelijke en zorgvuldige besluitvorming?

Zogenaamde "mestvergisters" draaien energetisch gezien dus meer op veevoeder (energiegewassen) dan op mest.

Ook komen er meer nutriënten stikstof en fosfor de vergister uit dan er via de mest ingaan. Immers, de "energiegewassen" bevatten ook nutriënten stikstof en fosfor. Die komen er ook allemaal weer uit..... Het probleem van de overschot van nutriënten stikstof en fosfor wordt door "mestvergisters" dus eerder vergroot dan verkleind.

Vergisters en bodemvruchtbaarheid

Een cruciale randvoorwaarde voor een goede bodemvruchtbaarheid is het gehalte aan organische stof. Om die op peil te houden of te verbeteren is veel biomassa (koolstof) nodig. Bij de vergisting en verwerking van mest wordt die juist afgevoerd. In biomassa (bermgras, etc.) zitten o.a. veel mineralen. Dat betekent dat, als die biomassa wordt ingezet om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren, het mestoverschot nog groter is dan tot nu toe gedacht. Het inzetten van biomassa ter verbetering van bodemvruchtbaarheid is ook nodig omdat er nu veel fosfaat in de bodem is vastgelegd. Door veel biomassa (bijvoorbeeld compost) in de bodem te brengen en zo het bodemleven te voeden en activeren kan ook dat fosfaat weer beschikbaar worden gemaakt voor plantengroei. Achteruitgang van het humusgehalte van de bodem brengt met zich mee dat boeren steeds vaker steeds kleinere hoeveelheden moeten bemesten om te voorkomen dat de mineralen uitspoelen naar het grondwater.

Digestaat bevat een hoog gehalte aan vrije mineralen waardoor ook vaker kleinere hoeveelheden bemest moeten worden. Door achteruitgang van de bodemvruchtbaarheid (lees humusgehalte en daarmee het bodemleven) neemt ook het water bufferend vermogen van de bodem af en daardoor spoelen vrije mineralen sneller uit en droogt de bodem sneller uit en moet er vaker en meer geïrrigeerd/beregend worden. Kortom een doodlopende weg.

Verspreiding van zoönosen

Een onderschat probleem bij centrale mestvergisters is dat ook mest van zieke dieren naar de vergisters gaat. Dat is immers niet uit te sluiten en wordt ook altijd vergund. Nu zijn er wel voorschriften om te pasteuriseren, maar dit wordt lang niet altijd overal gedaan. En als het al wordt gedaan dan is het zeker niet uitgesloten dat pathogene bacteriën en virussen de pasteurisatie stap overleven en gebruik van digestaat tot verspreiding van dierziekten kan leiden. Neem bijvoorbeeld thermofiele sporenvormende bacteriën, die de melkkwaliteit negatief kunnen beïnvloeden zoals XTAS-sporen. Bekend is dat dit sterk varieert van bedrijf tot bedrijf. Ze overleven een pasteurisatie bij 70 graden C. Een ander voorbeeld is miltvuur dat nog hogere temperaturen kan overleven. Aanwending van producten van vergisting kan daardoor leiden tot verdere verspreiding van dierziekten. De intensieve veehouderij loopt wat dierziekten betreft toch al op de rand van de afgrond zoals onlangs nog weer is gebleken met de vogelgriep.

Procedures

Op 16 december 2014 is door de Rechtbank Gelderland uitspraak gedaan op een door ons namens een naburig bedrijf aangespannen rechtszaak tegen de nieuw te bouwen vestiging van een "mestvergister" op de Hofkamp in Varsseveld. De verleende vergunning is vernietigd. De provincie en BvA zijn in beroep gegaan bij Raad van State.

Overigens is dit niet de eerste keer dat een vergunning voor mestverwerking werd vernietigd. Van 14 januari 2014 dateert een uitspraak van de Rechtbank Noord-Nederland waarin de vergunning van een mestvergasser (dus geen vergister) in Coevorden op ons verzoek namens omwonenden werd vernietigd.

Zie ook: <http://www.mobilisation.nl/index.php?id=37>

Johan G. Vollenbroek/MOB